

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolalaisen ja karjalalaisen hengen vaali ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

Nro 11 • Perjantaina 19. maaliskuuta 2004

55. VUOSIKERTA

Irtonumerohinta 1 €

**LAATUA
EDULLISUUTTA
AMMATTILAISelta**

- Kellohuoltopalvelu
- Käsikaiverrukset
- Konekaiverrukset
- Korukorjaus/
kivi-istutustyöt
- Sormuksien
valmistus
- Ja nyt myös
lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄÄLTÄ

KELLOLIIKE
Juhani Lankinen Ky
Kauppalankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760
(Kaupungintaloa vastapäätä)

Kurkijoki-Säätiön valtuuskunnalle ja hallitukselle uudet puheenjohtajat

Kurkijoki-Säätiön vuosikokouksessa valtuuskunta valitsi uuden puheenjohtajan ja hallitus järjestäytymiskokouksessaan uuden puheenjohtajan varapuheenjohtajan sekä rahastonhoitajan.

Valtuuskunnan kokousta edeltäneellä lounaalla muistettiin Kurkijokelaisen ensimmäistä toimitussihteeriä, Sylvia Jaakolaa, kukin ja Säätiössä pitkään työskennellyttä Eino Vepsää hopeisella Kurkijoki-mitalilla.

Kurkijoki-Säätiön valtuuskunnan kokouksessa olivat läsnä Antti Eklund, Jorma Kaartinen, Jarmo Syvänen, Jorma Rouhiainen, Eira Savolainen, Raija Hjelm, Eila Rantala, ja Ritva Kätkä. Läsnä olivat myös Kurkijoki-Säätiön hallituksesta puheenjohtaja Maija Inki, varapuheenjohtaja Kauko Virtanen, jäsenet Pirkko Riikonen ja Leena Virtanen sekä kut-

suttuna Anna-Maija Nurminen-Lempinen.

Kokouspäivä aloitettiin puheenjohtaja Maija Inkin kertoessa Seppo Rouhiaisen terveiset, hänen saapumisensa estyi sairauden vuoksi. Lounaan yhteydessä muistettiin Kurkijokelaisen ensimmäistä toimitussihteeri Sylvia Jaakolaa hänen merkittävästä

JATKUU SIVULLA 4

Hallituksen puheenjohtaja Maija Inki lausui lehden ensimmäiselle toimitussihteerille, Sylvia Jaakolalle runon ja kiitti hänen työstään Kurkijokelaisen alkutaipaleella.

Sisäsivuilla TÄNÄÄN

Lukijoidemme runoja, sivulla	3
Valtuuskunnassa ja hallituksessa jatkuu, sivulla	4
Evakkopoika toisella matkalla, sivulla	5
Mielipiteitä, kannanottoja, sivulla	6
Säkylän Karjala-seminaarista, sivulla	7

Säätiön rahastonhoitajaksi valittu Kauko Virtanen kiitti Eino Vepsää hänen merkittävästä työpanoksestaan.

Juho Supposen taitavat kädet

Lumivaaran Kalksalossa syntynyt ja Kurkijoella varttunut Juho Supponen takanaan tekemiään kelloja.

Naapurissamme, Vampulan Punolassa, elelee pirteä eläkeläinen Juho Supponen, 87, jonka käsistä syntyy ihan mitä vaan. Parhaillaan hän tekee virsikannelta. Sitä Juho oli suunnitellut ja tehnyt jo aikaisemminkin, kunnes avuksi tuli jokin aika sitten Kurkijokelaisessa ollut Aarne Heinosen millimetrin tarkkuudella piirtämä virsikanteleen asteikkolaudan teko-ohje.

Nyt emme kuitenkaan keskustele virsikanteleesta, vaan siitä, miten tehdään kunnan puuvene. Juho kylläkin toteaa, ettei hän itse ole tehnyt yhtään venettä, mitä nyt Vampulassa teki ruuhen, mutta kyllä hän on nähnyt paljonkin niitä tehtävän. Joten annetaanpa Juho Supposen itsensä kertoa.

“Venenteko on yksinkertaista ja helppoa, kun sen osaa ja tietää. Tavalliset soutuveneet olivat 4-5 metriä, korkeintaan 6 metriä pitkiä, kun taas kalastusveneet saattoivat olla jopa 10-11 metrisiä. Leve-

yttä veneen keskellä laidasta toiseen oli pari metriä. Niissä käytettiin joko mäntyä tai kuusta, useimmiten kuusta. Ennen höyläystä lautojen annettiin kuivua kunnolla.

Ensin tehtiin köli, minkä ei välttämättä tarvinnut olla kokonaan yhdestä puusta, paitsi pohjaosan. Lukkosaumalla siihen liitettiin kölin keula- ja peräpuoli.

Veneen molemmille puolille sahattiin yhtä pitkät noin 1/2 tuuman, ka- lastusveneessä noin 3/4 tuuman vahvuiset laudat. Kölipuun pohjaosan molemmin puolin tehtyihin loviin kiinnitettiin ensimmäiset laudat. Niiden reunoihin pantiin “nohulaisäkeistä” leikattuja ja tervattuja suikaleita tiivisteiksi ennenkuin kiinnitettiin seuraavat laudat. Lautojen reunat pantiin soutuveneessä n. 3 cm ja isommassa veneessä n. 5 cm limittäin ja naulattiin kuparisilla venenauloilla kauttaaltaan kiinni. Näin työtä jatkettiin. Laudat taipui-

vat loivasti tultaessa keulaa ja perää kohti.

Kun sivulaudat oli naulattu, laitettiin 35-40 cm:n välein tukevista kuusen oksista kaaret, mitkä kiinnitettiin veneen reunimmaisiin lautoihin tehtyihin loviin. Kaaret olivat yhdestä puusta ja kaikki saman vahvuisia. Jokainen vene-lauta naulattiin vielä kaaren kohdalta läpi.

Sen jälkeen naulattiin yhdestä puusta olevat reunalaudat. Veneen keskellä oli teljo, missä soutaja istui, keulassa pieni tuhti, kansi, ja perässä peräteljo. Reunoihin kiinnitettiin hankaimet airoja varten ja pohjaan tehtiin reikä tappeineen. Niinpä vene ja airot olivatkin sitten valmiita tervattaviksi.

Pienemmässä soutuveneessä oli yleensä yhdet airoparit. Perässä istuvalla saattoi olla myös mela käytössä. Ellei isoissa kalastusveneissä ollut vielä moottoria, niin niissä tarvittiin kahdet airoparit ja kolmas avitti melalla perässä.

Karjalassa ollessa oli jo moottoriveneitä. Moottori pantiin puuveneen keskelle. Akseli meni pohjasta läpi, ja potkuri oli veneen perässä. Veneessä oli bensiini- ja petroolisäiliöt. Moottori käynnistettiin ensin bensiinillä. Kun se oli lämmennyt, se käännettiin petroolille, koska se oli halvempaa. Käynnistys vevattiin yleensä kammella.

Venemoottorit yleistyivät nopeasti. Niillä ajettiin ihan Venäjän rajalle asti. Moottorissa oli yleensä 10-14 hevosvoimaa ja ne menivät siinä 15 km tunnissa. Laatokan aalloissa ei voinut ajaa kovin nopeasti.

Kalastusveneissä oli hytti keulapäässä. Usein oltiin niin kaukana, ettei sieltä lähdetty ajamaan yöksi mattereelle, vaan pudotettiin ankkuri ja jäätettiin veneeseen.

Juho Supponen muistaa myös senkin ajan, kun ennen moottoreita oli purjeveneitä.

Laatokan jäädyttyä veneet vedettiin maihin talveksi ja käännettiin ylös alaisin odottamaan seuraavaa kevättä, uutta ter-vausta ja vesillälähtöä.

Raili Poutanen

19.3.2004

Oikeus mielipiteeseen

Suomen perustuslain 2 luvun 12§:ssä sanotaan

Jokaisella on sananvapaus. Sananvapauksen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä.

Lain hengen mukaista lienee myös se, että sananvapautta käyttävää ei mielipiteensä vuoksi listitä.

Itsestäänselvyyksiä vai? Ei käytännössä. Vaatii luonnetta antaa vastakkaiselle mielipiteelle tila leimaamatta sen sanojaa hulluksi, tyhmäksi, tietämättömäksi - lievimpiä ilmaisuja käyttäkseni.

Sanomalehdet, kuten Kurkijokelainenkin, ovat yksi mielipiteiden esittämisen areena. Sanomalehdillä on ollut aina tärkeä rooli keskustelun herättäjinä ja ylläpitäjinä.

Kurkijokelaisessa keskustellaan usein ja paljon ns. Karjala-kysymyksestä. On tärkeää, että ihmiset saavat ilmaista mielipiteensä, olipa sitten kysymys haastattelusta tai mielipidekirjoituksesta.

Ottamatta lainkaan kantaa itse kysymykseen päätin muutamien lukijoiden pyynnöstä puuttua siihen, miten ja minkälaista pa-

lautetta ihmiset kirjoituksistaan saavat. On hienoa, että lehden kautta kulkee esimerkiksi kirjeitä ihmisille, jotka haastattelujen perusteella ovat esimerkiksi löytäneet. On löytynyt jopa sukulaisia. On hienoa, että haastattelut ja artikkelit, joita ihmiset lehteen kirjoittavat, herättävät keskustelua, mielipiteitä ja poikivat niin usein lisää kirjoituksia: "Luin sen ja sen kirjoittaman artikkelin ja mieleeni tulivat omat muistoni..." - tyyliin.

Toivomme, että silloinkin, kun toisen kirjoittajan tai haastateltavan mielipiteet eroavat omista, osoitamme luonteen suuruutta emmekä hauku tai nimittele toista. Tämähän ei johda mihinkään - kukaan ei vaihda mielipidettään siksi, että hänet haukutaan. Päinvastoin hyvät ja asialliset perusteet voivat johtaa paljon helpommin toivottuun lopputulokseen. Hyvä, asiallinen keskustelu saa ihmiset ajattelemaan paljon positiivisemmin kuin arvostelu tai pilkka.

Kiitos kaikille avustajille, kiitos kaikille kirjoittajille, runoilijoille, keskustelijoille - teidän avustuksellanne tehdään Suomen parasta pitäjälehteä!

Maire Soiluva

Nostakaa Päänne!

"Päät pystyy, ei apu tule maasta, apu tulee taivaasta!"

Näin komensi kouluttaja Ravijoen maastossa kesällä 1954 olevia sotapoikia, joiden päät alkoivat painua väsymyksestä ja katseet suuntautua alas.

Olisiko tässä jotain oppimista meille tämän ajan kristityille? Emmekö mekin koe usein väsymystä taivaltaessamme iästä päämäärää, taivasta, kohti? Perkele, maailma ja oma turmeltunut minä tekevät kaikkensa, jotta tuo ihana päämäärä jäisi saavuttamatta. Kuullessaan edellä mainitun komennon sotapojat - niin uskon- ryhdistäytyivät ja pirstyivät. Komentoon sisältyi huumoria, mutta myös syvä totuus.

Taistelussamme me tarvitsemme kehotusta ja rohkaisua. Puhuessaan lopunajan tapahtumista Jeesus sanoo: "Rohkaiskaa itsenne ja nostakaa päänne, sillä teidän vapautuksenne on lähellä." LK 21:28. Mitä enemmän me syvennymme Jumalan sanaan, sitä ihanammalta se tuntuu. Se on Jumalan todellinen eräspaketti ja samalla rikas ateriapöytä Häneen uskoville. Jeesus on antanut myös kasteen ja ehtoollisen uskomme vahvistukseksi.

"Koska meillä siis, veljet, on luja luottamus siihen, että meillä Jeesuksen veren kautta on pääsy kaikkeinpyhim-pään, jonka pääsyn hän on vihkinnyt meille uudeksi ja eläväksi tieksi, joka käy esiripun, se on hänen lihansa kautta, ja koska meillä on "suuri pappi, Jumalan huoneen haltija", niin käykäämme esiin totisella sydämellä, täydessä uskon varmuudessa, sydän vihmittuna puhtaaksi pahasta omastatunnosta ja ruumis puhtaalla vedellä pestynä, pysykäämme järkähtämättä toivon tunnustuksessa, sillä hän, joka antoi lupauksen, on uskollinen ja valvokaamme toinen toistamme rakkauteen ja hyviin tekoihin, alkäämme jättäkö omaa seurakunnankokoustamme, niin kuin muutamien on tapana, vaan kehottakaamme toisiamme, sitä enemmän mitä enemmän näette tuon päivän lähestyvän. Hebr. 10: 19-25, virret 270 ja 310.

Jumalan siunausta ja lisääntyvää Vapahtajamme tuntemista kaikille toivottaen

Veikko J. Turunen
Jyväskylä

NIMIPÄIVÄT

20. pe	Jooseppi, Juuso, Joosef, Josefina
21. la	Aki, Joakim, Kim, Jaakkima
	Kevätpäivän-tasaus
22. su	Pentti
23. ma	Viltori
24. ti	Akseli
25. ke	Kaapo, Gapriel, Kaapro, Kaappo
26. to	Aija

Muistettavaa

– V-S:n Karjalaisseurojen piirin kevätkokous Turussa Itäpellontie 2. Lauantaina 27.3.

HIITOLA-SÄÄTIÖ

järjestää Varttuneen Väen Virkistysleirin Pori leirikeskuksessa Kullaalla 10–15. päivinä toukokuuta 2004. Leirille voivat hakea kaikki yli 65-vuotiaat Hiitolassa vuonna 1939 vakituisesti asuneet henkilöt. Ensikertalaiset etusijalla. Ilmoittautumismaksu on 35 E. Kirjalliset vapaamuotoiset hakemukset, joista selviää nimi (myös tyttönimi), syntymäaika ja kotikylä vuonna 1939 sekä nykyinen osoite ja puhelinnumero, pyydetään lähettämään 8. huhtikuuta mennessä osoitteen Kari Rajainmäki, Kullaantie 700, 32860 Korkeaaja. Leirille valitut saavat kirjallisen kutsun 23. huhtikuuta mennessä.

Porissa 9.3.2004

Hiitola-säätiö hallitus.

Kokouksia

Loimaan Seudun Karjalaseura ry:n

KEVÄTKOKOUS

pidetään ke 31.3. klo 18 Sanomalehti Kurkijokelaisen toimituksessa os-Vesikoskenkatu 13, Loimaa.

Esillä sääntöjen määräämät asiat.

Tervetuloa

Hallitus

Onks tietoo KYSYMYKSET?

- Mikä on maailman myydyimmän lääkkeen nimi?
- Kuka on ensimmäinen suomalainen nyrkkeilyn raskaansarjan Euroopan mestari?
- Mikä on kynsiemme kasvunopeus vuodessa?
- Kuka on ulkoministeri Erkki Tuomiojan mummo?
- Mikä on Savon maakuntakala?
- Montako vuotta tulee tänä vuonna kuluneeksi Elias Lönnroitiin syntymästä?
- Mitä elimiä osteoporoosi haurastuttaa?
- Mitkä kaksi puoluetta tarvitaan punamultahallitukseen?
- Kuka tsekkiläinen kirkon uudistaja tuomittiin harhaoppisena kuolemaan 1400-luvulla?
- Mitä huumausainetta tiedetään käytetyn jo 4000 vuotta sitten?

Perjant aikahvit taiteen äärellä

Raili Poutasen kauniit taulut esillä toimituksessa.

Tule nauttimaan samalla taiteesta ja Railin tarjoamasta kahvista pe 26.3. klo 10-14.

Samalla voi lukea karjalais-aiheisia lehtiä, tutustua myyntituotteisiimme, ja tavata tuttuja, tietenkin. Siinä samassa tietysti asiatkin hoituvat luonnikkaasti ja kuulemme mielellämme mielipiteesi lehdestä ja ideasi toiminnasta tai vaikka myytävistä tuotteista.

Kurkijokelaisen toimisto on avoinna aina **tiistaisin ja perjantaisin klo 9-14** eli paikallisesti katsoen toripäivinä.

Tervetuloa

TERVETULOAA KURKIJOKELAISEEN, Vesikoskenkatu 13 as 21, sisäänkäynti porttikongista.

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ

Toimitusneuvosto: Kurkijoki-Säätiön hallitus

Toimitus: Päätoimittaja Maire Soiluva ja kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Konttori: Vesikoskenkatu 13 As 21, 32200 Loimaa
Avoinna: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14
puh. (02) 762 2551
Matkapuh. 050-521 3336

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT: (Kaikki ilmoitukset)

Etusivu **60** centtiä/mm

Muut sivut **45** centtiä/mm

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa.

Lehti ilmestyy perjantaisin, mutta vuoden aikana on joitakin kaksoisnumeroita juhlapyhien aikoihin. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi 35 euroa
6 kk 20 euroa
3 kk 12 euroa
Pohjoismaat 39 euroa
Muualle 46 euroa

E-mail: toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Tilinumero: LSÖP 523900-4897

Sivunvalmistus: Etusivu Frontpage, Loimaa
Paino: Satakunnan Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668

150 VUOTTA SITTEN...

N:o 11. – Lauantaina maaliskuun 20. p:nä 1954

Karjala kallis

*Muistojen muist ja kultaiset kunnat,
teihin nieläkin mieleemme palaa!
Saimmehan maksaa tuskaisat lunnat.
— Karjala kallis —
Sinua kalpaamme monasti salaa.*

*Ruokasta astua vierahan tanner,
vaikkapa lehdossa böhikin hahkku.
Aina on mielessä muistojen manner!
— Karjala kallis —
Toivomme tuskien igräpyihin hahkku.*

*Töillä on työmme ja paikkamme meillä.
Muistojen siivet kuitenkin hantaa
tuulien tuikeissa himomme teillä!
— Karjala kallis —
Kultaiset muistosi uakoa antaa!*

13. 3. 1954. A. T.

Emännät huom!

Ne villat, jotka tuotte vaan karstattavaksi pyydämme kotona ku-
vaamaan syytti koska kotosa villa ei karstaneu hyväksi.

AAKKULAN KEHRAAMO Puh. Loimaa 65.

LOIMAAN OSUUSPANKKI

100 VUOTTA SAVISTA SARKAA

LOIMAAN OSUUSPANKKI
LÄMMIN PALVELUSYKE

HIRVIKOSKI - KOJONKULMA - KULTAPISTE (Kauppak. Loimari)
www.osuuspankki.fi - loimaan@osuuspankki.fi

KURKIJOKELAINEN ÄÄNIVERSIOLEHTENÄ

Onko Sinulla, jollakin lähimmäiselläsi tai ystävälläsi lukemisvaikeuksia näkemisen suhteen? Nyt Kurkijokelainen saattaa alkaa ilmestyä äänikasetille luettuna, jos tilaajia ja äänilehden lukijoita ilmoittautuu riittävästi. Katso viime viikon lehdessä ollut uutinen.

Vuosikerta maksaa vain 10 euroa! Tilaa vaikka lahjaksi.

Ilmoittautumisia tilaajiksi ja lehden kasetille lukijoiksi ottaa vastaan maaliskuun loppuun asti

Eino Vepsä, Mestarintie 8, 32210 Loimaa kk. Puh. 02-7627270 tai 0500 875211.

Ken tietää?

Kanttori Heikki Miettinen kuulustelee lapsia kinkereillä. Muistuu ko tilanne kenenkään mieleen? Kovasti jännittävää näyttää olevan.

Tiedot kuvasta pyydetään osoitteeseen Kurkijokimuseo, Kojonperäntie 446, 32260 Kojonperä tai puhelimitse 050-4036050 Ulla Clerc tai sähköpostilla ulla_clerc@hotmail.com.

Tapahtuma-kalenteri

Karjalan Liiton ja sen jäsenseurojen tilaisuuksia vuonna 2004

Tilaisuudet Karjalatalolla Helsingissä ellei toisin mainittu.

Karjalan Liitto ry, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki, puh. 09 – 7288 170

Maaliskuu

20.3. Karjalaisuus elää - runot ja kuvat kertovat, järj. Uudenmaan Karj.seur.piiri

20.-21.3. Pitäjäyhteisöjen seminaari -risteily

22.3. Kaurakiisseliä ja muita karjalaisia ruokia - ruokakurssi, Hämeenlinna, järj. Karj.seur. Etelä-Hämeen piiri

27.3. Toiminnansuunnittelutalaisuus, Varsinais-Suomi

Huhtikuu

2.-4.4. Liittovaltuusto ja Karjalan kysymys -ja järjestöseminaari

7.-14.4. Varhaisbysanttilaista taidetta – kuvataidematka Ravenmaan

18.4. Kansallisromanttisen arkkitehtuurin jäljillä Helsingissä, kävelykierros.

23.4. Pitäjäyhteisöjen kevätpaaminen

23.- 24.4. Karjalaiset lehdet ja pitäjäjulkaisut – messut

Punopalsta

Paasto

Kuin Fariseus

Minä olen kuin Fariseus, kun minä kiitän Taivaan isää siitä, etten ole syntynyt Taiavanilla tai missään siellä itäisillä mailla. Enkä Iranissa, en Bangladeshissäkään, en missään mustan Afrikan maassa. En Intiassa, Etiopiassa, vaan juuri täällä, Suomessa.

Sillä muualla en olisi kuullut Jumalasta. Tai jos olisin syntynyt jossain sellaisessa maassa, jossa ihminen on orjan asemassa. Vielä tänäkin päivänä.

En jaksaisi kiittää Taivaan isää kuin täällä, koska olen kuullut hänestä lapsista saakka. Lään vähäistä, sitä on kiittäminenkin.

Annakaisa

Yökylä

Hyö tulit yökylää. Laitoin heil uivet tilavaatteet. Yöl sit kuulostelin ko hyö aikalaill kuorsas karnuttivat. Säkähin iha, jos hyö onkii nii herkkii, allerkisii jot uuve haijuu tukehtuut.

Mitä vielä, kolmelta jo hyö hyppäsiit yllää ja kohviä keittämää lähin. Hyökö ol etelää lähös Espanjan rannoil kellimää. Sit autoo lastattii -ja viemää konneeseen ja terveenä takasi.

Anna

Rauha Torikka-Poutanen, Räihänvaara, Kurkijoki.

Aamulla

Huomasitko aamulla herättyäsi huerteiset puut ja ruohonkorret. Auringon niihin paistaessa, ne kimallavat kuin timantit. Kaunista. Pakkaspoika on tehnyt yövuoroa henkäillyt jäisesti. Silmiemme iloksi. Maaemo käpertyy roudan alle odottamaan uulta kevättä, heräämistä. Samoin ihmislapsikin vaipuu talvihorrokseen, herätäkseen auringon ja valoisuuden myötä kevääseen.

Anja

PIPARKAKKUTALO

Pakinoitsija Ollin aiheen mukaan

Elivätpä ukko sekä akka tönössänsä joen rantamalla. Atrioita anloi jauhovakka, joen vettä saivat kantamalla.

Sitten huomaa ukko: vuotaa katto. Lahonnut on alinmainen hirs. - Joko meiltä häviääpi ratto? - Nurkkakivet kukisti jo kirsi.

Valittamaan rientää akka, ukko kiven päälle virran rantamalla. Alkaa parku, aukeaapi tukko kyynelvirran, kulmakarvan alla.

Vaikertavat kauan. Aallokosta silloin nousee Ahti kuohum alta ahvenruohokoltussansa, josta näkinkengät riippuu miehustalta.

- Mikäs teillä? Ulvotte kuin hukat. Häiritsette torkahteluaikaa. Hiljaa! Vaiti nyt te vanhusrukat. Pariskunnan parku sen kuin raikaa.

Kunhan lakkaavat he ulvomasta, kertovat ja kuuntelepi Ahti. - Meidät pelastathan kastumasta! Valuu vesi, laimeneepi sahti.

Veden herra lupaa: - Loihdin tuvan hirsisen ja toisen piparista. Valitsette vain ja saatte luvan onnellisna jatkaa asumista.

Voimajuomaa joskus keittelitte, mä siksi tahdon teidät palkita. Mullekin te vähän heittelitte: teen talon, jot' ei tarvis kalkita.

Ukko valintaan käy vaikeasti: ois hirsitalo oiva asustaa. Akka tuumiskelee haikeasti: - Ois pipareita lysti mutustaa.

Illan tullen saapuu jälleen Ahti. - No? Piparit vai hirret teille? Löytynyt on viimein sama tahti: -Piparkakut sopii hyvin meille.

Haltija nyt poistaa hirsikyökin, hirsikuistin, puiset jakkarat. Kohtapuoliin, pariskunta syökin pipariset, maukkaat kakkarat.

Muori kuten Hangon keksi hymyää: - Herkullista piparia kerrassaan! Ahti siitä aallon alle lymyää, hän unta kohta kiskoo merrassaan.

Eleivät ukko sekä akka joentörmän namitalossansa. Suolta löytyy moni kypsä lakka, lippu liehuu piparsalossansa.

Viimein saapuu päivä jolloin syöty on viimeinenkin muru tuvasta. Pitkäaikainen ei ollut hyöty herkkutalosta huvasta.

Valittamaan hyväntekijälleen lähtee akka, ukko rantamalle. Nousee aallon Ahti: - Päivää jälleen Mä taasen jouduin äänen kantamalle.

Yhdellä nyt suulla pariskunta sadattelee muonan loppumista. - Talvella me syödä saamme lunta, ylen on se synkkä ruokalista.

Autta hyvä Ahti meitä taaskin! On veneen kalsa asua. Kiittää sua sitten kyllä raaskin. Muori taputtelee laihaa masua.

- Ei käy se laatuun. Kertapakkas on aina apu veden väeltä. Aloita tupapuiden hakkaus: Saat honkapuita tuolta, mäeltä.

Ukko sekä akka tyrmistyvät, ei raataminen tunnu hyvältä. Ahdille he kovin yrmistyvät ja kutsuvat taas häntä syvältä.

Niin kauan ruikuttavat rannalla, ett' heltyy mieli veden kuninkaan. Ja kohta seisoo törmän reunalla Pipari, hirs. valmiit valintaan.

Akka, ukko,taasen aprikoivat: hirsimökki lämmin oisi asua. Edut piparin taas esiin toivat, se herkkua täyttäisi myös masua.

Valitsivat piparkakkutalon, ikkunaton seinänpuoli itään. Saako tästä opetuksen jalon? Vain sen, ettemme me opi mitään.

Veikko Siira
Lahti 12/2000

JATKOA SIVULTA 1

työstään lehden alkuunlähtemisessä ja Eino Vepsä hänen monista tehtävistään säätiön palveluksessa.

Kokous

Valtuuskunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ollessa estyneitä kokouksen puheenjohtajan toimi sääntöjen mukaan säätiön tehtävissä vanhin paikalla ollut, eli Jorma Rouhiainen. Sihteeriksi valittiin läsnäollut asiamies.

Valtuuskunta hyväksyi toimintakertomukset, tilinpäätöksen, toimintasuunnitelman ja talousarvion. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Pertti Hartikka Mäntsälästä.

Erovuorossa ollut Lauri Koho valittiin suostumuk-

sellaan jatkamaan edelleen säätiön valtuuskunnan jäsenenä.

Valtuuskunnasta hallituksen siirtyi valtuuskunnan varapuheenjohtajana toiminut Lauri Laukkanen ja varapuheenjohtajaksi nousi Jorma Rouhiainen. Varsinaisiksi jäseniksi nousivat varavaltuutettujen paikalta Raija Hjelm ja Ville Laakso. Uutena varajäsenenä Lauri Koholle valittiin Eino Vepsä ja Antti Eklundille Maija Inki.

Hallitukseen valittiin uutena Anna-Maija Nurminen-Lempinen ja Lauri Laukkanen. Järjestäytymiskokouksessaan hallitus valitsi puheenjohtajaksi Anna-Maija Nurminen-Lempisen, varapuheenjohtajaksi Pirkko Riikosen ja rahastonhoitajaksi Kauko Virtasen.

Varsinainen jäsen

Hartikka Pertti
Rouhiainen Jorma
Eklund Antti
Laakso Ville
Kaartinen Jorma
Koho Lauri
Syvänen Jarmo
Jalonen Risto
Lukka Sirkka
Hjelm Raija
Ruohonen Hanna
Savolainen Eira

varajäsen

Jääskeläinen Jari
Nikkari, Tapio
Maija Inki
Äikää Kari
Sairanen Asko
Vepsä Eino
Kojo Asko
Kojo Kaarlo
Rantala Eila
Sarre Jouko
Kätkä Ritva
Lukka Vesa

Hallitus

Nurminen-Lempinen
Anna-Maija, puheenjohtaja
Riikonen Pirkko,
varapuheenjohtaja
Laukkanen Lauri
Kiiski Kari
Virtanen Marja-Leena
Virtanen Kauko, rahastonhoitaja

Häyhä Ismo

Paju Reino
Haavisto Taina
Rastas Mauri
Ekman Marjatta

Eino Vepsä sai Maija Inkin saatesanoin Kurkijoki-Säätiön hopeisen mitalin ansioistaan Kurkijoki-Säätiössä.

Hallituksen entinen puheenjohtaja Maija Inki, entinen varapuheenjohtaja ja nykyinen rahastonhoitaja Kauko Virtanen ja uusi hallituksen puheenjohtaja Anna-Maija Nurminen-Lempinen.

Jarmo Syvänen, Ritva Kätkä, Antti Eklund, Jorma Kaartinen ja Jorma Rouhiainen Säätiön valtuuskunnan kokouksessa.

Talvisodan päättymispäivänä

Talvisodassa Suomen kansa yksimielisesti puolusti jokaista tuumaa isiemme maata. 64 vuotta sitten maaliskuun 13. päivä 1940 Suomen liput laskettiin puolitankoon kun levisi tieto Moskovassa tehdyn raskaan pakkorauhan ehdoista.

Suru Karjalan ja muiden alueiden menetyksistä oli päälimmäisenä suomalaisten mielissä. Toisaalta myös helpotus leimasi mielialoja: helpotus siksi, että talvisodan ankarat taistelut olivat ohi. Rauhan ehdot olivat ankarammat kuin oli osattu kuvitella. Sinä päivänä itkettiin Suomessa eniten.

Kun presidentti **Kyösti Kallio** allekirjoitti valtakirjan, millä rauhanneuvottelijat valtuutettiin allekirjoittamaan rauhansopimus, hän sanoi: “Kuivukoon käteni, joka on pakotettu tällaisen paperin allekirjoittamaan.”

Sitä järkyttävämpää oli, että nämä profetiaaliset sanat pian toteutuivatkin.

Mannerheimin päiväkäsky

Ylipäällikkö Mannerheim päiväkäskyssään 13.3.1940 antaa tunnustusta ja rohkaisua Suomen kansalle mm seuraavasti:

Il Suomen kunniakkaan armeijan sotilaat! Rauha on tehty maamme ja Neuvosto-Venäjän välillä, ankara rauha, joka Neuvosto-Venäjälle on luovuttanut melkeinpä jokaisen taistelutantereen, jolla te olette vuodattaneet vertanne kaiken sen puolesta, mitä me pidämme kalliina ja pyhänä.

Te ette tahtoneet sota, te rakastitte rauhaa, työtä ja kehitystä, mutta teidät pakotettiin taisteluun, ja te olette siinä suorittaneet suurtöitä, jotka vuosisatoja loistavat historian lehdistä.

Enemmän kuin 15.000 teistä, jotka lähditte sotaan, ei enää näe kotiansa, ja kuinka monet ovatkaan ainlaaksi menettäneet työkykynsä. Mutta te olette myös antaneet kovia isku-

ja, ja kun nyt parisataatuhatta vihollistanne lepää hyisen hangen alla tai tuijottaa särkynein katsein tähtitaivaallemme, ei syy ole teidän. Te ette vihanneet heitä, ette tahtoneet heille pahaa, te noudatitte vain sodan ankaraa lakia: surmata tai tulla surmatuksi.

Kiitän Suomen armeijaa, sen kaikkia aselajeja, jotka jalossa kilpailussa ovat suorittaneet sankaritekoja sodan ensi päivästä saakka.

Tunnen iloa ja ylpeyttä

ajatellessani Suomen lottia ja heidän osuuttaan sodassa - heidän, uhrimieltään ja uupumatonta työtään eri aloilla, joka on vapauttanut tuhansia miehiä tulilinjoiille. Heidän jalo henkensä on kannustanut ja tukenut armeijaa, jonka kiitollisuuden ja arvannon he ovat täysin saavuttaneet.

Kestettyään kuuden toista viikon aikana käydyt veriset taistelut ilman yön ja päivän lepoa armeijamme seisoo vielä tänä päivänä voittamattomana

vihollisen edessä, joka hirveistä tappioistaan huolimatta vain on kasvanut lukumäärältään. Kotirintamammekaan, missä luke mattomat ilmahyökkäykset ovat levittäneet kauhua ja kuolemaa naisten ja lasten keskuuteen, ei ole horjunut. Poltetut kaupunkimme ja raunioitetut kylämme kaukana rintaman takana aina länsirajoillemme saakka ovat näkyvänä todistuksena siitä, mitä tämä kansa on kuluneina kuukausina saanut kestää.

Kohtalomme on kova, kun meidän on pakko jättää vieraalle rodulle, jolla on toinen maailmankatosmus ja toiset siveelliset arvot, maa, jota vuosisatoja hiellä ja vaivalla olemme viljelleet.”

Kenraalin siunauspäivä

Suomen kansan suuresti kunnioittama, ansiokas rintamasotilas, sinivalkoinen isänmaan ystävä kenraali **Adolf Ehnrooth** siunattiin haudanlepoon Helsingin tuomiokirkossa talvisodan päättymisen muistopäivänä 3. maaliskuuta.

Mannerheimin ritari kenraali Adolf Ehnrooth

kirjoittaa sotiemme veteraanina testamentissaan Suomen kansalle:

“Karjalan Neuvostoliittoon liittäneet kaksi viimeistä rauhaa, Moskovan ja Pariisin rauhat ovat olleet luonteeltaan pakko-rauhvoja, sanelurauhvoja. Näin ollen Nyky-Venäjällä ei ole Karjalan alueisiin mitään omistusoikeutta. Koko Karjala oli ollut ku koistava, hyvin hoidettu. Sen asukkaat olivat vuosisatoja raivanneet, viljelleet ja rakentaneet asuinseutu- jaan ja he joutuivat siitä kaikesta luopumaan vain sen takia, että Neuvostoliitto halusi Karjalan.”

Ellei talvisodassa suomalainen mies olisi kestänyt, Suomi ei olisi sitä, mitä se nyt on, vapaa, vauras ja itsenäinen valtio maa ilman muiden valtioiden joukossa. Mutta suomalaisen mies ei olisi kestänyt, ellei suomalainen nainen olisi seissyt hänen rinnallaan.

Yhdessä he sen tekivät, talvisodan ihmeen.

Soini Hämäläinen

Edellisessä kirjoituksesani jäimme parin viikon hevosilla tehdyn matkan jälkeen Pieksämäen seudulle isäni veljen luo. Matkalla olimme viettäneet monet yöt karrujen alla. Majapaikoista ei löytynyt tilaa, joten peltokärrymme toimivat ikäänkuin laavuna. Suoja oli sateelta ja pahimmilta tuuilta. Patja alle ja välly päälle, niin kyllä siinä matkasta rasittunut yönkin nukkui.

Nikkarilassa, lähellä Pieksämäkeä, isän veljen luona lepäsimme matkamme rasituksista pari päivää. Sen aikana setäni järjesti meille härkävaunun, mihin lastasimme hevoset ja kuormamme ja lähdimme kohti määränpääksemme määrättyä Ylistaroa.

Tämän matkan aikana tein harkitusti ensimmäisen, ja elämäni ainoan varkauden. Hevosilta olivat heinät lopussa. Jollakin asemalle, en enää muista missä, junamme seisoivat odotellen eteenpäin pääsyä. Evakkojunathan olivat tärkeysjärjestyksessä viimeisiä. Viereisellä radalla oli juna, jonka vaunut olivat täynnä heinäpaaleja. Vartiomies, kivääri olallaan, kulki tämän junan ympäri. Kun vartiomies oli junan toisessa päässä, kiipesin lähimpään vaunuun, pudotin muutaman heinäpaalin ja äitini korjasi ne talteen meidän vaunuun. Hevosemme olivat pelastetut. Tunnustamani rikos lienee jo nyt vanhentunut.

Aikanaan saavuimme Ylistaroon ja ja menimme meille sijoituspaikaksi määrättyyn Untamalan kylän Poutunrannalle Jaakko Lepistön taloon. Perheeseen kuuluivat Jaakko- isännän lisäksi emäntä Tilda sekä poika Martti joka syksyllä palasi kotiin invalidina sotasaarialasta menetettyään oikean kätensä ranteen ja kyynärpään puolivälistä. Majailimme Lepistöllä yläkerran kamarissa. Ruokaa äiti teki pirtissä talon hellalla ja uunissa. Koskaan ei tullut mitään ongelmia, kaikki sujui sopuisasti. Me pojat teimme pik-

Evakkopojan muistelmia toiselta matkalta

Pellonraivausta Mellilän Penninkulmalla, istumassa isäni Antti, seisomassa allekirjoittanut.

ku askareita, kannoimme halkoja ja vettä.

Lepistöllä kuluivat syksy ja talvi erilaisia töitä tehden, syksyllä mm. talojen puintitöissä ja talvella metsätöissä kun isä ja veljeni olivat päässeet siviiliin. Toissä kului aika ja saihan niistä aina vähän rahaakin. Evakkotalossamme oli erittäin hyvä väki , ystävällinen ja käyttöömmme saama vinttikamari hyvä ja lämmin.

Hevoset, sekä oma että puolikas, myytiin mutta pari löytynyttä lehmää saatiin säilytettyä ja ne majailivat talon navetassa. Rehuja saatiin aina jostakin ja maito sekä voi olivat omasta takaa.

Jaakko Lepistö oli oman aikansa kasvatti. Vanha mies, silloisen ajatuksen mukaan, lähes 7-kymppiinen Aamukahvin hän keitti aina takkatulelle, riskujen loisteessa. Kahviin, hän laittoi aina hyppysellisen suolaa, sen jälkeen kun saappaat oli rasvattu. Käsiä ei välillä turhaan pesty. No, meidän äiti keitti aina oman hellalla aamukahvimme, paremminkin korvikkeen tai teen.

Saimme maistiaisia myös toistemme ruokakulttuurista. Äiti antoi paistamiaan piirakoita ja talon emäntä takkatulen loisteessa paistettua juustoa. Äitini ei juustosta oikein tykännyt, se kun narisi hamapissa. Minusta se oli oikein hyvää, ja on vieläkin, kun joskus harvoin sitä saan. Kaiken kaikkiaan, monet ovat valittaneet evakkotaloistaan, meille ei olisi voinut parempaa kuvitella.

Muutto Mellilään

Perheemme, siis äiti, isä ja isovelji ja minä, muutimme Mellilään keväällä 1945 juuri vapun edellä. Majoituspaikaksi meille oli määrätty Vähäperän Soron tila jonka isäntänä oli Jalmari Kärki, tunnettu kunnallismies ja vaikuttanut Mellilässä. Hän oli siihen aikaan kuin patruuna, kulki arakisinkin puku päällä, kravatti kaulassa ja keppi kädessä. Asunnoksemme saimme vanhan leivintuvan piharakennuksesta

Soron tilasta oli isälleni määrätty annettavaksi neljä hehtaaria peltoa vuokralle.

Sille peltoalalle tehtiin kevään kylvöt, joten ainakin leipä tuli talveksi turvattua ja kun mukamme oli pari lehmää, jostakin ostettu porsas ja lammas, niin pahin hätä oli ohitettu.

Soron talon navetasta saimme me, kuten pari muutakin taloon asutettua Äyräpään evakkoperhettä tilat lehmille ja sikaporseille. Vakinaista työväkeä Sorolla oli etumies, tallimies, karjakko, karjakon apulainen sekä leskimies - isännän taloutta hoitava naishenkilö, emännöitsijä.. Soron tytär oli emäntänä läheillä sijaitsevassa isossa Uuden- Tohnan talossa, eli Sahrassa. Poika Olavi opiskeli lakia Helsingissä.

Aamuisin kävi talon etumies, Eemeli Visti aina

isännän kamarissa käskynjoolla ja tuli sieltä jakamaan väelle päivän työt. Me evakotkin olimme töihin halukkaita ja niinpä usein pääsinkin töihin, saihan siitä aina jokusen markan.

Kesäisin tehtiin ajan-kohtaisia peltotöitä. Seuravana talvena ajettiin lantaa pellolle, rankoja metsästä sekä hiekkaa Mellilän hautausmaahan laajennusosalle.

Tuleva lepopaikka on näin siten omatoimisesti turvattu. Kun talossa oli kahdeksan hevosta niin toki useita ajomiehiäkin tarvittiin.

Keväällä 1945 veljeni Aarne haki Raumalle evakuituun Itä-Suomen, (ent. Sortavalan), seminaariin, pääsi opiskelemaan ja valmistui kansakoulun opettajaksi vuonna 1950.

Keväällä 1946 minunkin työni muuttui. Jätin tilapäisenrengin paikan ja menin paikallisen maanlunastuslautakunnan töihin ja se kesä meni kierrellessä näissä hommissa Mellilän lisäksi Tl. Koskella, Kuusjoella ja Marttilassa. Paalutettiin Maanhankintalain mukaisia tiloja ja arvioitiin metsiä. On selvää, etteivät paikalliset

isännät aina toivottaneet meitä tervetulleiksi. Mutta meidän oli tehtävä se työ, mikä meille oli annettu. ja pomo hoiti asiat.

Nuorten harrastuksia

Mellilässä oli jo keväällä 1945 herätetty henkiin Alhon nuorisoseura sekä perustettu seura Mellilän Karjalaiset. Nämä tarjosivat meille nuorille vapaaajan viettomahdollisuuksia. Niinpä mekin veljeni Aarnen kanssa osallistuimme niihin ja menimme mukaan kansantanhupiiriin. Toimintaan saatiin myös lausuntapiiri sekä voimistelupiiri. Veljeni osallistumiskausi jäi kuitenkin lyhyeksi hänen aloitettua opettajaseminaarin Raumalla.

Myöhemmin seurojen toiminta laajeni myös näytelmäpiirin suuntaan. Ja innokkaista harrastajia riitti "joka lähtöön". Oli pa mukana myös muutamia paikkakuntalaisiakin. Esiinnyttiin seurojen tilaisuuksissa, kuten kesäjuhilla ja iltamissa sekä joulujuhlissa. Kirjahyllyssäni on useita näistä harrastuksista saatuja palkintoja.

Vuosina 1946 - 47 karjalaiset saivat omia tiloja,

kylmiä tai vähän lämpimämpiä, mutta yleensä rakentamattomia. Työtä riitti siis yli oman tarpeen, mutta kaipuu yhteen oli niin voimakas, että työnkin keskeltä ehdittiin irroittautumaan erilaisiin yhteisiin harrastuksiin. Toimipa jonkin aikaa Mellilän Karjalaisilla myös oma laulukoro.

Vahvasti oltiin mukana myös Mellilässä vuonna 1949 pidetyissä Kurkijoen pitäjäjuhlissa. Satuina silloin pääsemääni lomalle sotaväestä ja taisipa silloin olla jo pientä silmäpeliä juhlilla lipunmyyjänä toimineen Airin kanssa. Yhteistoimintaa harrastettiin myös Loimaalla toimivan Aromäen ja Metsämaalla toimivan Sorjon nuorisoseuran kesken. Yhteisenä elimenä oli Koiviston Kurkijoen nuorisoseurapiiri. Sen esimiehenä minulla oli kunnia toimia useita vuosia ja toimikautenani järjestettiin Eteläkarjalaisten nuorisoseurapiirin maakuntajuhlat Loimaalla vuonna 1954.

Mellilässä ei ollut mitään suurempaa skismaa paikallisen nuorison ja meidän karjalaisten kesken. Siitä kertoo sekin, että vuosina 1949 - 1954 Mellilän pojista 15 solmi avioliiton karjalaisen tytön kanssa. Samaan aikaan 17 karjalaispoikaa otti melliläisen tytön vaimokseen. Samoina vuosina solmittiin karjalaisten nuorten kesken 10 avioliittoa. Näinä vuosina solmittiin Mellilässä 122 avioliittoa. Niistä karjalaisia osapuolia siis 52 nuorta.

Minä löysin Airin, tai Airi minut, miten sen nyt haluaa ottaa, myös tanhuharrastusten piiristä jouduttuamme tanhupariksi keväällä 1950. No, jos oikein tarkkoja ollaan, niin taisihan hieman alkua olla jo syksyllä 1949 päästyäni sotaväestä.

Vihille menimme 4.8. 1951 ja siitä saakka on kuljettu yhteistä matkaa näihin päiviin saakka ja kenties vielä tämä loppumatkakin kunnes kuolema meidät erottaa.

Arvi Heinonen

Uusi elämä alkamassa. Pellonpientareella ihmettelee tyttäremme Irma. Taustalla meidän rakennukset

Evakkotalomme Ylistarossa. (Vas) Veljeni Aarne Heinonen, Esteri Lepistö Os. Varis, synt. Kurkijoen Haapavaarassa, ja Martti Lepistö. Kuva otettu 1958.

Säkylän Karjala-seminaari veti väkeä

Säkylässä pidettiin Karjala-seminaari lauantaina 13.3. talvisodan rauhan 64. vuosi-päivänä. Säkylän seudun kansalaisopiston, Säkylän Karjalaseuran ja Porin Rykmentin - Porin Prikaatin Killan järjestämään tilaisuuteen saapuneet 157 henkeä saivat kuulla erinomaisia, asiantuntevia luennoitsijoita. Juuriltaan karjalainen kansalaisopiston rehtori, tohtori Ilkka Virta, totesi paikalle tulleen vieraita 80 kilometrin säteeltä ja aina pääkaupunkiseudulta saakka. Sallissa oli Karjala-kysymyksestä kiinnostuneita ja veteraaneja.

Talvisota ja sen henki

Majuri Pekka Kinkku Porin Rykmentin - Porin Prikaatin Killasta aloitti talvisotaa koskeneella katsauksella. Hän korosti, että sodan alussa ei edes ollut rauhan tarjousta, koska Neuvostoliiton mielestä sen itsensä nimittämä O. W. Kuusisen Terijoen hallitus oli laillinen.

- Talvisota oli lyhyt ja omalaatuinen sota. Sota oli taistelua lukumääräisesti ja materiaalisesti ylivoimaista vihollista vastaan. Tolvajärven, Suomussalmen ja Raatteen taistelut todistivat talvisodan ihmeestä ja legendaarisesta suomalaisesta soturista. Lopulta ylivoiman uuvuttamana taistelu ei ollut enää suunniteltua

Tohtori Pekka Hakamies oli yksi vetonaula, mikä sai väkeä liikkeelle Satakuntaan aina pääkaupunkiseutua myöten.

vaan improvisoitua. Vaikeassa tilanteessa ilman sanottavaa ulkomaista apua, hallituksen oli hyväksyttävä Neuvostosapuolen kovat rauhanehdot, valotti Pekka Kinkku.

Sotahistorioitsija, everstiluutnantti Anssi Vuorenmaa toimii Suomen Sotatieteellisen Seuran sotahistorian jaostossa taktiikan ja sotilasstrategian alalla. Hän kertoi alustuksensa olevan ensisijaisesti sotilaspoliittinen katsaus talvisodan henkeen. Ajatus siitä, että suomalaisten yksimielisyys - talvisodan henki - olisi syntynyt kuin yhdellä iskulla sodan alettua, ei ole aivan kohdallaan.

- Talvisodan henki oli monien tekijöiden summa. Kasvatuksella ja valituksella oli oma osuutensa. Avainasemassa olivat koululaitos, kansalais- ja nuorisjärjestöt sekä erityisesti suojeluskunnat ja lotat. Naisten työpanosta ei koskaan voida liiaksi korostaa, sillä sama henki ilmeni myös kotirintamalla. Itse asiassa valmius talvisodan henkeen syntyi hiljakseen 1920- ja 1930-luvuilla.

- Eniten talvisodan henkeen vaikutti kuitenkin Neuvostoliitto itse tai sen propagandan ja toiminnan muodostama uhka. Pelot ja epäillyt konkretisoituivatkin sitten talvisodan syttymiseen, totesi Anssi Vuorenmaa.

Paluu Karjalaan 1941-44

Koulunjohtaja, Räisäläimenlehden päätoimittaja Juhani Kaatonen kertoi osin omakohhtaisten kokemusten pohjalta paluusta Karjalaan vuosina 1941 - 1944. Talvisota ajoi yli 400 000 karjalaista evakkoon. Jatkosota alkoi kesällä 1941. Sitä mukaa kun Karjala vapautui, jäljissä tulivat ensimmäiset siviilit, siivousryhmät ja sadonkorjaajat. Suurin osa siirtoväestä halusi päästä heti kotiin. Kaipuuta kuvasti Pölkkiälän miehen lausunto, "Työkii siel Karjalas ol kepiämpää ko tääl lännes". Siirtymistä jarrutettiin viranomaisten taholta turvallisuuden, terveydenhoidon ja kunnollisten asunto-olojen takaamiseksi. Kun mahdollisuus lähtöön avautui, oli kiire. "Ei jaksas aamuu uotaa", sanoi Koiviston mummo, kuvasi Kaatonen paluun riemua.

- Usko tulevaisuuteen oli vahva. Palajaajat tulivat jäädäkseen. Kaikilla oli halu osallistua jälleenrakennukseen. "En mie kehtaa ennää lüssii", kertoi Kaatonen 93-vuotiaan mummonkin sanoneen. Lokakuun 1941 loppuun mennessä oli palanneita jo 43 000. "Vuokralaisten" viljelemät viljat, perunat ja kaali korjattiin, mutta edessä oli nälkätalvi. Vedessä oli toki runsaasti kalaa särpimeksi, kertoi Juhani Kaatonen.

Karjalaan oli palannut toukokuuhun 1944 mennessä kaksi kolmasosaa sotaa edeltäneestä väkimäärästä. Kaikki työ ja vaivannäkö osoittautui kuitenkin turhaksi. Kesäkuun 1944 vyöry ajoi karjalaiset uudestaan ja nyt lopullisesti pois kotiseudultaan.

Kansakoulukysymys

Kansalaisopiston rehtori, tohtori Ilkka Virta teki väitöskirjan aiheesta "Siirtoväen kansakoulukysymys sota-vuosien Suomessa". Hän kertoo, että kyseessä on ensimmäinen ja ainoa kokonaistutkimus siitä, miten siirtoväkeen nähden kokolailla hyvin. Eniten kiusatuksi joutuivat Raja-Karjalan ortodoksilapset. Murre, uskonto ja usein venäläinen nimi altistivat muita siirtolaisia enemmän ryssittelylle.

- Kansakoululaitos valjastettiin sodan päämääriä silmälläpitäen lujittamaan kan-

Lähes neljäkymmenen vuoden kokemuksella Juhani Kaatonen selvitti kartan sisältämiä Suomen vaihtuneita rajoja.

sakunnan puolustuskykyä ja -tahtoa. Koulun tavoitteena oli tuottaa nuorisoa, joka on sotapalvelukseen kelpavaa. Toimintansa aloittivat niin koulu-ruokailu, radio-opetus kuin kesäleiritkin.

- Valtion taholta painotettiin siirtoväen asioiden hyvää hoitoa. Yleisesti ottaen sekä lapsilla että opettajilla asiat järjestyivät mahdollisuuksiin nähden kokolailla hyvin. Eniten kiusatuksi joutuivat Raja-Karjalan ortodoksilapset. Murre, uskonto ja usein venäläinen nimi altistivat muita siirtolaisia enemmän ryssittelylle.

Karjalaan asukkaat vapaaehtoisesti

Usein on oletettu venäläisten pakkoasuttaneen Karjalan. Erikoistutkija, tohtori Pekka Hakamies Joensuun yliopiston Karjalan tutkimuslaitokselta on tehnyt kolmen pietarilaiskollegan kanssa haastatteluja Räisälän sekä Lahdenpohjan-Kurkijoen seudulla. Tutkimuksessa tuli esille, että sekä keväällä 1940 että syksyllä 1944 alettiin värvätä erityisen organisaation avulla vapaaehtoisia muuttamaan "Suomeen", kuten asukkaat kertoivat heille sanotun. Hän kertoi, että maaseutuväestöä pyrittiin

muuttamaan alkuvaiheessa kokonaisina kolhooseina.

- Etenkin Vologdan alueelta väkeä muutti pakon sanelemana patoaltaiden ja vesiväylien tieltä. Nämä muuttivat lähinnä Laatokan Karjalaan, minne on väkeä tullut myös Valko-Venäjältä ja Tsuvassiasta.

- Räisälään muutto oli yksilöllisempää. Nykyinen Melnikovo sai asukkaansa ennen kaikkea Kalinin eli Tverin alueelta ja Jaroslavista Keski-Venäjältä. Ensimmäiset värväyksen tuloksena muuttaneet viestittivät kotikyliinsä olosuhteista. Ensivaikutelmana uusi asuinalue oli yleensä melko yhteneväisesti hämmästyttänyt kauneudellaan ja tasokkuudellaan. Muun muassa runsaat istutukset ovat olleet ihastelun aihe. Myönteisten raporttien houkuttelemina väkeä muutti perässä joskus kyläkunnittain.

Tutkimukseen tehdyissä haastatteluissa paljastui, että alkuun uusilla asuinsijoilla pelättiin, että suomalaiset tulevat salaa vain heidän tuntemiaan polkuja pitkin rajan yli kostamaan menetyksensä. Lahdenpohjan-Kurkijoen seudulla kerrottiin melko yleisesti, että suomalaiset olivat todella käyneet kotitaloissaan alkuvuosina. Kohtaamisten kerrottiin

sujuneen rauhanomaisesti. Suomalaiskuva oli kaksijakoinen; yhtäältä suomalaisten tehokkuutta ja osaamista arvostettiin, toisaalta suomalaisia pelättiin.

Nykyään suurin osa asukkaista sanoo pitävänsä nykyisiä asuinsijojaan kotiseutunaan. Moni selittää Karjalasta tulleen kotiseutua sen jälkeen kun omia vainajia on haudattu sinne.

Asutustoiminta Suomessa

Talvisodan jälkeen viranomaiset saivat ratkaistavakseen kolme suurta kysymystä. Siirtoväen huolto, tilapäinen asuttaminen ja menetetyn omaisuuden korvaus. Huitisten Karjalaiset ry:n puheenjohtaja ja Karjalan Liiton liittovaltuuston jäsen, agrologi Reino Äikiä on paneutunut sodan jälkeiseen asutustoimintaan. Hän totesi pääministeri Rytin suuttuttaneen pika-asutuslain lähetekeskustelussa karjalaiset puheellaan, jossa hän totesi ettei karjalaisella väestöllä ole mitään lakipykäliin perustuvaa saada korvauksia menetyksistään.

- Pika-asutuslaki sai lainvoiman kesäkuun lopussa 1940, minkä perusteella ehdittiin koko maahan perustaa yli 8000 tilaa ennen syksyn 1941 voitokkaiden taistelujen tuomaa keskeytystä.

Sotien jälkeen vaadittiin erikoisjärjestelyjä koska lähes kymmenesosa Suomen pinta-alasta menetettiin. Kodeistaan joutui lähtemään melkein joka kymmenes suomalainen, lähes 410 000 ihmistä. Tämä siirtoväki sijoitettiin jäljelle jääneeseen Suomeen historiassa ainutlaatuaisella tavalla. Asutuksen hoitamiseksi ja menetetyn omaisuuden korvaamiseksi säädettiin omat lakinsa, maanhankintalaki ja korvauslaki.

- Olosuhteisiin nähden noissa monimutkaisissa asuttamisen ympyröissä onnistuttiin kohtalaisen hyvin. Tosin muodostetut tilat olivat alun alkaenkin liian pieniä tyydyttääkseen siirtoviljelijän elinehdot, totesi Reino Äikiä.

Seminaarin puheenjohtajana toimi Säkylän Karjalaseura ry:n puheenjohtaja Harri Puranen. Hän johti tilaisuuden päätteksi käytävää keskustelua ja yhteenvetoa seminaarista. Keskustelulle suunniteltu aika ei riittänyt alkuunkaan mielenkiintoisten esitysten herättämien kysymysten tulvas-
sa. Onneksi puheenjohtajan nuija on tehokas päättämään liian pitkäksi venyvän seminaarin.

Kullervo Huppunen

Ku kohv hammasta kolotti

Satakunnan kansa kirjoitti tiistaina 2 maaliskuuta 2004 juttua "Vuosikymmenten takaa", mainiten yli 14 vuotta-ikä-tyneen. Kahvi oli todellakin ensimmäinen hyödyke säännöstelyjen alettua.

Muistini mukaan sokeri seurasi pian perässä, jolla oli vaihtoehto joko tupakka tai sokeri. Meillä ei isäni ohella muut savutellet ja hänkin tyytyi kasvattamiinsa kessuihin. Soke-riahan meidän iso perheemme sai melkoisen määrän ja ruokien makeuttamiseen käytettiin sakariiniä ja myöhemmin itse.keitettyä siirappia. Jotenka makean nälkää en muista kärsineeni?

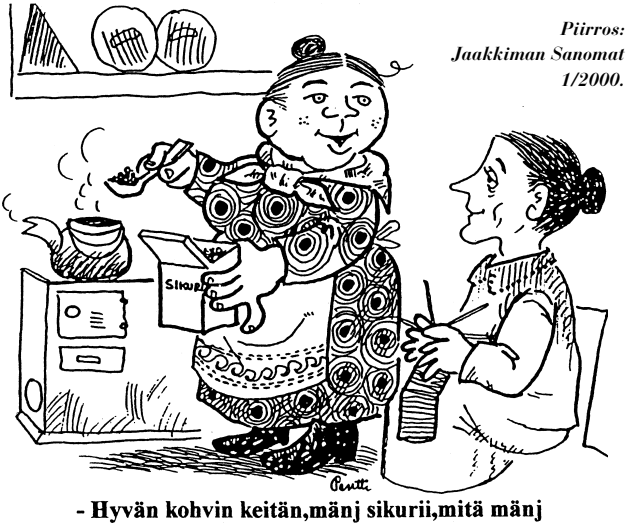
Sitävastoin tuo "kohv hammas lienyy olt kaikil kipijällä? Sikuriähän sai Pietersaaren

sikuritehtaalta kauppiaat vielä pitkään, kunnes sekin loppui. Muistan ison sikuripötkän, noin normaali juomalasin vahvuisen, mutta kaksin verroin pidemmän, se oli kuulemma vanhempien ihmisten mielestä "vahvempaa maultaan", kuin se ohuempi ja pienempi pötkä. Mutta vuosien saatossa kelpasi kun vain olisi saanut. Muistan meilläkin kasvatettiin sikurijuurikkaitaja paahdettiin, sitten jauhettiin kahvinyllyssä, kuten kahvipapujakin.

Suurena rikkakasvin poistajina touhusivat lapset pitkin peljoja ja ojan- sekä maanteiden pientareita kuokkimalla voikukanjuuria lääkkeeksi hampaan kolotukseen. Myynnissä olevat kahvipaketitkin saivat uusia nimikkeitä, kuten

kahvinvastike, kahvinkorvike. Joissakin lajikkeissa oli alkuun jauhettu paahtimolla pieni erä kahvia joukkoon. Joku emäntä vuosien varrella totesikin että, "kylhää tää kohvilt maisuu, ko se niist astijoist tarjotaa". Silloin siis osattiin tyytyä ja sopeutua hyvin tilanteen mukaan. Muistan meilläkin tehtiin "kohvia" rukiista. Ensin laimeassa suolavedessä (tai ilman suolaakin) kiehausutettiin, kuivattiin uunipellillä ja oikeassa kahvirännäissä paahdettiin. "A vot, käry levis siintki, iha niiko ois kohvipapuloi paahtant".

Kyllähän se oli aikamoista kuponki peliä ostokorttien kanssa. Lisäksi niitäkään tarvikkeita ei ollut saatavana, jotka olivat kortilla. Vuonna 1941 kun Hiitolanvaltauksen

jälkeen melko pian pääsimme'kotiin esikunnan kanssa pärjailimme "melko mukavasti". Isän piilottama

lehmän ja kanojen turvin, sekä pyydystämiemme kalojen kanssa pärjailimme "melko mukavasti". Isän piilottama

suolasäkki (jota vuokralaiset eivät olleet löytäneet) pelasti kalojen säilöämisen, niitähän oli joka lammessa ja järvenssä kunhan vain jäi aikaa kalastamiselle.

Mustapörssikin tuli kuvioihin mukaan aikanaan, en kuitenkaan muista kenenkään kyläitämme "palaneen" toiminnasta? Verokahviakin sai ennen korttikauden loppumista, mutta sillä oli hintaa enemmän ja sitä kuulemma myytiin jonkin hyvän asian tukemiseksi? Minullakin on säilynyt tuo viimeinen ostokortti kuponkeja siitä on leikattu, en muista mitä kahvin lisäksi? Näistäkin asioista olisi nuorison ja tulevien sukupolvien hyvä tietää, ettei kaikki asiat ole olleet kuten nykyisin on? Pistetäämpäs paperille kokemuksiamme.

Toivoo **Aino Koppi**, Noormarkku.

TURVALLISUUS PÄÄMÄÄRÄNÄ

Maanpuolustuskoulutus tähtää sekä arjen vaaratilanteiden että poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamien vaara- ja uhkatilanteiden hallitsemiseen. Maanpuolustuskoulutus ry:n (MPK) on koulutusorganisaatio, joka kouluttaa kansalaisia selviytymään paremmin mahdollisissa arjen vaaratilanteissa ja poikkeusoloissa. Koulutus jakaantuu turvallisuuskoulutukseen, varautumiskoulutukseen, sotilaalliseen koulutukseen sekä johtamis- ja kouluttajakoulutukseen.

MPK on valtakunnallinen organisaatio joka jakaantuu 20 piiriin joissa on yhteensä 215 paikallisosastoa. Hallitus johtaa toimintaa vuosikokouksen viitoittamalla linjalla. Käytännön asioista vastaa toiminnanjohtaja, piirien toiminnasta piiripäälliköt ja paikallisosastojen toiminnasta paikallisosastojen päälliköt, kertoi Loimaan paikallisosaston päällikkö Kalevi Suvila.

Paikallisosaston päällikön valitsee piiripäällikkö ottaen huomioon alueeltaan tulleet esitykset. Paikallisosastojen johtoryhmät valitse paikallisosaston päällikkö. Loimaan piiriin johtoryhmään kuuluvat Markku Laurinen, Matti Vainio, Kari Kotiniemi ja Minna

Nonen.

Loimaan piiriin neuvottelukunnassa on 20 jäsentä. Heistä 5 on Loimaan kaupungista, 5 Loimaan kunnasta, 4 Alastarolta, 3 Oripäästä ja 2 Mellilästä. Edustajat pyritään valitsemaan siten, että ne edustavat kaikkia sidosryhmiä. Kuntien johtajat ovat itseohjeutettuja jäseniä ja muut 15 ovat erovuorossa siten että joka toinen vuosi on erovuorossa puolet.

Monialaista koulutusta

Turvallisuuskoulutus valmentaa kansalaisia selviytymään paremmin normaaliolosuhteiden onnettomuustilanteista. Kansalaisten turvakursilla ja valmiuskursilla oppilaat perehtyvät turvallisuusviranomaisien toimintaan ja erilaisiin arkielämän uhkakuvii. Kurseilla opitaan peruskansalaistaitoja kuten ensiapu, -alkusammutus, -itsepuolustus - ja suunnistustaitoja. Tähän koulutukseen viivat osallistua kaikki 15 vuotta täyttäneet Suomen kansalaiset.

Varautumiskoulutuksen keskeinen tavoite on tukea kuntia ja muita siviiliviranomaisia. Koulutus tapahtuu viranomaisten esittämien

aloitteiden pohjalta. Koulutukseen osallistuu viranomaisien poikkeusolojen organisaatioihin sijoitettuja tai sijoitettavaksi soveltuvia henkilöitä. Varautumiskoulutus pyritään kytkeämään kuntien tai läänien valmiusharjoituksiin. Koulutusaiheita ovat esimerkiksi etsintä, väestönsuojelu sekä joukkomajoitus ja -muonitus.

Sotilaallisen koulutuksen tavoitteena on tukea puolustusvoimia antamalla reserviläisille valmiuksia ylläpitävää ja kehittävää koulutusta. Puolustusvoimat vastaa ja johtaa omilla sotilasaseillaan ja asejärjestelmillään tapahtuvan koulutuksen. Sotilaallisille kurseille voivat osallistua varusmiespalveluksen suorittaneet.

Johtamiskoulutuksessa kansalaisilla on mahdollisuus kehittää niitä taitoja, joiden avulla hän pystyy johtamaan organisaationsa toimintaa normaali- ja poikkeusoloissa. Kouluttajakoulutuksen tavoitteena on kouluttaa maanpuolustuspäireihin henkilöitä toimimaan kurssien ja harjoitusten kouluttajina. Piirit valitsevat kouluttajakoulutukseen omaan alaansa hyvin perehtyneitä, jo toiminnassa olevia naisia ja miehiä. Viime vuonna osallistui erilaisille

kurseille 26 000 henkilöä.

Koulutus jakaantui siten, että sotilaallisen koulutuksen osuus oli 52, turvallisuuskoulutuksen 26, varautumiskoulutuksen 13 ja johtamis- ja kouluttajakoulutuksen osuus 9 prosenttia.

Loimaalla viides toimintavuosi

Loimaan paikallisosasto aloitti toimintansa vuonna 1999. Toiminta on ollut monipuolista, esimerkiksi syksyllä 2002 oli Loimaalla kotiseutuharjoitus, jossa vapaaehtoiset testasivat taitojaan lavastetussa tilanteessa, jossa Porin Prikaatin marssiosasto oli joutunut hyökkäyksen kohteeksi Loimaan kunnan Mannisten kylässä. Loimaan kunnanjohtajan johdolla harjoitelti palokuntapöytäkäytävää kurssi, etsintä- ja pelastuskurssi sekä Loimaan sotilasalueen osasto paikallisvartiokomppaniasta. Viime syksynä oli Loimaan Lukiolaisten turvakurssi ja aivan äskettäin Oripään valmiuskurssi. Vuotuiset pystykorva-ammunnat ovat tarkoitettu perinteiden vaalijille ja ammunnan harrastajille sotilaskiväärillä, kertoi Kalevi Suvila.

Hän kertoi, että kaksi kertaa vuodessa pidetään varusmiesinfoja palvelukseen astuvien varusmiesten vanhemmille ja ystäville. Infoissa kerrotaan palvelusajasta, vapaaajan viettomahdollisuuksista ja esimerkiksi sosiaaliturvatoimien vastaanotoista. Seuraava varusmiesinfo on Veteraanituvalle heinäkuun 7. päivänä.

Erilaiset kurssit vaihtelevat vuosittain, mutta pystykorva-ammuntojen lisäksi joka vuosi on Wihorin jousi. Tämä "Wihorin syrjähyppy" on ollut varsin suosittu, onhan se kerännyt vuosittain yli 100 osanottajaa, kertoi Kalevi Suvila.

Arvi Heinonen

Maanpuolustuskoulutukseen osallistuu siviilejä sekä armeijan omaa henkilökuntaa.

Karjalan luovuttajat

Keitä olette te jotka lupaatte Karjalan pois, eikä omaksi teille se koskaan tuntunutkaan, Palanen Suomea, palanen isänmaata, tekö sanotte, olkoon, vieras pitäkään vaan.

Keitä olette te, jotka lupaatte Karjalan pois, tekö sanotte nyt, siitä eihän tarvitaakaan. Ei soturit Suomen panneet työllensä hintaa, he antoivat henkensäkin puolesta vapaan maan.

Vapauden lunnaaksi joutuiko Karjala kaunis Jos näin on - ilmielin annoimme sen. Kotimme rakkaat, isiltä perityn maan, vaan iäksi annettu ei, ei lahjaksikaan.

Kun taistelut riehuivat ympäri rajoilla Suomen, toki Karjala suurimman paineen kokea sai. Näin aina on ollut, on Karjala taistelutanner, vuossatainen vartija Suomen, vartija oikeuden ja lain.

Keitä olette te, jotka rosvoille ryöstösaaliin pidettäväksi lupaatte, sekä oikeus olisikaan? Se maahan on meidän, se yhä on Karjalan kansan, sitä vaadimme takaisin, se meillemen kuuluu vaan.

Jos vierikin aika, jos täytyykin odottaa vuosikymmenet - sadatkin, se totuutta muuta ei. Me vaadimme omaamme, siitä älkää kauppaa käykö, ei kuulu se heille, ken väkivalloin sen meiltä vei.

Jos soturit Suomen, antoivat henkensä puolesta sen he uskoivat oikeuteen, Jumalaan luottivat silloin. Niin tulee meidänkin vaalia perintöämme, Karjala meidän on taas - näämme milloin.

Pentti Junni v. 2002
Thunder Bay (Rautu)

Asianajajia

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN

Varatuomari
Julkinen kaupanvahvistaja
Kauppakatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

Varatuomari Jari Heikman
varatuomari Sanna Metsäranta
oik.yo Tiina Tähtinen

Turuntie 8-14, II krs. Loimaa,
puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatstinet.fi
www.heikman.com

– KOULULUOKAT / SEURAT! Ansaitkaa 700 euroa! Myymällä helposti myytäviä tuotteitamme. Soita ja tilaa esite: 010-850 47 90.

KukkaBox

Puh. 762 2669

Vastapäätt Loimaan
Aluesairaala

LOIMAAN VIIALAN KONDITORIA-KAHVIO

Kauppakatu 2, puh. 763 2001
Avoimna: Ma - pe 8.30-17

HAUTAKIVET

Vuodesta 1921
luotettavaa ja yksilöllistä palvelua

LOIMAAN KIVI

PUHELIN (02) 760 511

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Tarjoukset voimassa: perjantaina 19.3.2004

Viikonlopun herkut koko perheelle!

Reseptejä
arkeen ja juhlaan:
www.spar.fi

Chick Broilerin
marinoidut
rintaleikkeet
n. 800 g

445
kg

PERJANTAI – LAUANTAI 19.-20.3.

TUOTE-ESITTELYJÄ, MAISTIAISIA, TARJOUKSIA!
Arvomme kumpanakin messupäivänä 2 laadukasta mikroaaltouunia.

SPAR LOIMAA
Kauppias Sami Toivonen
puh. (02) 763 6850
ma - pe 7-21, la 7-18

Ruokakauppa Sinun makuusi

Cola, Cola Light,
Jaffa, Jaffa Light tai
Lemon Lime
1,5 l (0,79 kg)

159
pl

SPAR
Sulitejuusto 200g
(6,50 kg)

130
kpl

Suomalainen
naudan
ulkopaisti

499
kg

Eldorado
BANAANI

099
kg

SPAR
Perunalastut
300 g (5,97 kg)

179
kpl

Järvisuomen
maustetut
kaslerpaistit

399
kg

Costa Rican
extra makea tuore
ANANAS n. 1,1 kg

199
kpl

Alko
762 2062

nonstop parturi
040-765 7028

Naisellista meiniä
Loimaa
762 2848

Kahvila
762 4432

LOP. Kultapiste
763 2150

Olgatar
762 1413 76368520

Ritvan
ja Olin
Eines-
keittiö

SPAR